

31 januari 2011

Redovisning av projektstöd till projektet ”Läsning för kunskap och självförtroende”

”Hitta läsningen!”

**Ett inspirationsmaterial på dvd för föräldrar till barn med
dyslexi eller andra läs- och skrivsvårigheter framtaget av den
ideella föreningen Kod-Knäckarna 2009/2010**

Genomfört med stöd av:

Allmänna Arvsfonden
Stiftelsen Oscar och Maria Ekmans Donationsfond
Torsten och Ragnar Söderbergs stiftelse
Svenska Dyslexistiftelsen
Signe och Olof Wallenius Stiftelse
Stiftelsen Oscar Hirschs minne
Prins Carl Gustafs Stiftelse
Signhild Engkvists Stiftelse
Stiftelsen Clas Groschinskys Minnesfond
Kungliga Patriotiska sällskapet
Magnus Bergvalls stiftelse

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

Bakgrund	3
Projektets målsättningar	5
Framkomliga vägar/Arbetsmetodik för övningarna	8
Utvärdering av projektet	12
Några avslutande kommentarer	17

BAKGRUND

Forskningen visar att de barn som lyckas bäst i skolan är de som har ordentlig stöttning hemma. Detta är speciellt tydligt när det gäller barn i riskzonen för dyslexi eller andra läs- och skrivsvårigheter. Många föräldrar ser med förtvivlan hur deras barn hamnar på efterkälken i skolan och hur barnens självförtroende rasar i botten. Att försöka, men inte klara av att få skolan att ta sitt ansvar och att inte själv veta hur man ska hjälpa sitt barn är hjärtskärande för dessa föräldrar. Och de är många!

Forskarna menar att cirka 20 % av alla barn befinner sig i riskzonen för läs- och skrivsvårigheter och att 5 - 8 % av barnen i en årskull har dyslexi. Om inte dessa barn får det stöd som de behöver när de ska komma igång med sin läsning i årskurs 1 hamnar de redan från början efter i skolarbetet.

Mats Myrberg, professor i Specialpedagogik vid Stockholms universitet, menar att så många som 4 av 5 barn får dyslexi "i onödan". Om barnen hade fått rätt hjälp från början så skulle de ha kunnat hålla jämna steg i läsinläringen med sina klasskamrater.

Hjärnforskaren Martin Ingvar hänvisar i sin bok, "En liten bok om dyslexi" 2008, till internationella studier som visar att om man sätter in rätt undervisning för barn i riskzonen för läs- och skrivsvårigheter genast när de börjar skolan, kan man minska gruppen av lässvaga barn från 15 % till 5 % redan efter första klass. Med systematiska åtgärder går det således att minska antalet barn som behöver extra stöd i skolan med två tredjedelar. Insatser som startat efter andra klass ger betydligt sämre resultat!

Barn med dyslexi eller andra läs- och skrivsvårigheter behöver öva mycket mer än vad deras klasskamrater behöver göra. För att lära sig att känna igen ett ord i en text kan ett barn med läs- och skrivsvårigheter behöva möta ordet 40 gånger i en text. För ett barn utan dessa problem kan det räcka med 10 gånger.

Detta ger en bild av hur mycket mer text ett barn med läs- och skrivsvårigheter behöver tillgodogöra sig för att lära sig läsa. Oftast finns det varken tillräckligt med tid eller läspedagogiska resurser för att stödja dessa barn i skolan. Lektionstiden är begränsad och lärarna har många elever som delar deras tid.

Kod-Knäckarna har sedan föreningen startade 2004 även uppmärksammat de brister som finns i lärarnas förmåga att samverka med föräldrar när det gäller barn i riskzonen av dyslexi eller andra läs- och skrivsvårigheter. I de kommunala skolplanerna skrivs ofta vikten av att samverka med föräldrarna fram som något som är essentiellt för barnens utveckling. Men när föräldrarna kommer till skolan och undrar hur de själva kan bidra till sina barns läsutveckling har lärarna inga verktyg med konkreta instruktioner att ge dem. Ett sådant material har helt enkelt inte funnits att få tag på eller köpa.

Kod-Knäckarna blir ofta kontaktade av föräldrar som vill hjälpa sina barn, men inte vet hur de ska göra. Vi tror att den nya dvd:n "Hitta läsningen!" kan få en stor och avgörande betydelse för många föräldrar, och för många barns framtid!

PROJEKTETS MÅLSÄTTNINGAR

Projektets målsättningar är:

- Att ge föräldrarna verktyg att bidra till sina barns språk- och läsutveckling. Särskilt fokus kommer att sättas på föräldrar med annat modersmål än svenska.
- Att ge barnen bättre möjligheter att knäcka läskoden och därmed få lust och möjlighet att erövra förmågan att läsa med flyt, i takt med sina klasskamrater.
- Att i förlängningen bidra till barnens möjligheter att genom bättre läsflyt höja sina kunskapsnivåer, förbättra sina resultat i skolan och att bevara sitt självförtroende och sin självkänsla genom skolåren.
- Att under 2010 nå ut med information om problemen och materialet till alla Sveriges kommuner.

Vi har under 2010 tagit fram en dvd som fått namnet "Hitta läsningen! Så hjälper du ditt barn att lyckas med ljud och bokstäver". Dvd:n innehåller övningar som föräldrar kan genomföra hemma med sitt barn för att hjälpa dem att komma igång med läsningen. Övningarna är speciellt framtagna för att hjälpa barn med dyslexi eller andra läs- och skrivsvårigheter och bygger på forskning och beprövad erfarenhet.

Barn lär sig på många olika sätt. Övningarna som vi föreslår i "Hitta läsningen!" är speciellt bra för barn med dyslexi, men övningar som är bra för dessa barn är även bra för alla andra barn som håller på att lära sig att läsa.

"Hitta läsningen!" är 42 minuter lång och innehåller 16 olika övningar som föräldrar kan genomföra med sitt barn i hemmiljön. Dvd:n är uppdelad i fem avsnitt som leder från föräldrarnas högläsning för barnet, vidare till sambandet mellan ljud och bokstäver, hur man ljudar ihop hela ord och till sist vidare till barnets egen läsning och skrivning. Det finns även ett särskilt avsnitt som handlar om vikten av att tidigt använda datorn som ett verktyg i läs- och skrivutvecklingen. Logopeden och läs- och skrivkonsulten Bodil Andersson Rack fungerar som en guide genom övningarna. Hon förklarar vad syftet är med varje övning och beskriver hur man genomför dem.

På dvd-skivan finns även en del arbetsmaterial som föräldrarna kan skriva ut. Materialet består av bokstavskort, vanliga småord och ord som det är bra att börja med när man ska lära sig att ljuda ihop korta ord. Vi har även lagt detta material på Kod-Knäckarnas hemsida för utskrift.

15 % av grundskoleeleverna i Sverige har ett annat modersmål än svenska. Dessa barn är de som har svårast att nå målen i svenska skolan och att ta sig in på gymnasiet och arbetsmarknaden. Många har föräldrar som inte talar svenska och som därför inte får samma chans att hjälpa sina barn att lyckas i skolan. Forskarna är idag eniga om att de barn som har ett starkt modersmål i grunden också är de barn som har störst möjligheter att lära sig svenska och lyckas i den svenska skolan.

"Hitta läsningen!" innehåller därför en 10 minuter (6 X 10 minuter) lång film riktad till föräldrar med annat modersmål än svenska. Filmen handlar om hur föräldrarna kan stötta sina barns språkutveckling genom att ge dem ett starkt modersmål. Filmen finns på engelska, arabiska, persiska, kurdiska/sorani och somaliska. Språken är utvalda för att de är de vanligaste språken bland barn med annat modersmål än svenska som börjar årskurs 1 under de närmast kommande åren. Filmen finns även på svenska så att alla lärare ska kunna ta till sig innehållet i den. Förhoppningen är att denna film kommer att användas av skolornas modersmåls lärare i kommunikationen med föräldrarna.

Genom framtagandet och spridandet av dvd:n "Hitta läsningen!" hoppas vi att vi till viss del har uppnått alla våra fyra mål:

- Vi har tagit fram ett verktyg så att föräldrar själva kan bidra till sina barns språk- och läsutveckling. I valet av medium har vi valt att göra en dvd eftersom vi bedömer att den nya föräldragenerationen är van vid att ta till sig information via rörlig bild. Det är också det medium vilket genom man mest konkret och pedagogiskt kan visa exempel på hur övningarna kan genomföras och vilken ton man kan använda i samtal med barnet. Eftersom att många föräldrar till barn med läs- och skrivsvårigheter dessutom själva har samma svårigheter är rörlig bild och talad information lättare för många att ta till sig än skriven text.
- Genom att göra en tio minuter lång film om vikten av att barn får med sig ett starkt modersmål hemifrån har vi även satt fokus på föräldrar med annat modersmål än svenska.
- Tidigare forskning visar tydligt vad barn i riskzonen för dyslexi behöver öva särskilt på. Genom att använda några av Sveriges främsta experter på läsinlärning för barn med dyslexi har vi förhoppningsvis kunnat säkerställa kvalitetsaspekten på dvd:n. Härigenom kan föräldrar som använder dvd:n i hemmet skapa förutsättningar för barnen att snabbare knäcka läskoden och därmed få lust och möjlighet att erövra förmågan att läsa med flyt, i takt med sina klasskamrater.

- Barnets motivation ökar när det ser framgångarna med sina ansträngningar. Detta ökar även deras självförtroende och gör att de orkar hålla motivationen uppe genom hela sin skolgång. De färdigheter barnen då uppnår kommer i förlängningen att bidra till barnens möjligheter att genom bättre läsflyt höja sina kunskapsnivåer, förbättra sina resultat i skolan och att bevara sitt självförtroende och sin självkänsla genom skolåren.
- Under 2010 har Kod-Knäckarna på olika sätt nått ut med information om problemen och materialet till alla Sveriges kommuner. Detta har bland annat gjorts genom medverkan på olika mässor, genomförandet av en föreläsning, samt genom samarbeten med Dyslexiförbundet FMLS och Föräldraföreningen för dyslektiska barn (FDB).

För att Kod-Knäckarna med säkerhet skulle kunna säga att målen verkligen uppnåtts skulle en vetenskaplig studie behöva genomföras. En sådan är mycket resurskrävande, men Kod-Knäckarna hoppas ändå framöver kunna finna en samarbetspartner för detta.

FRAMKOMLIGA VÄGAR/ARBETSMETODIK FÖR ÖVNINGARNA

Metoden som har använts för att ta fram övningarna till "Hitta läsningen!" har visat sig mycket lyckosam, även om den har varit både tidskrävande och kostsam.

Det har hela tiden varit projektets syfte att bygga dvd:n på övningar som forskarna är eniga om leder till god läsutveckling för barn i riskzonen för dyslexi eller andra läs- och skrivsvårigheter. Projektet har därför haft en mycket kompetent referensgrupp, som i hög utsträckning bidragit med sin kunskap. Gruppen har bestått av:

- Mats Myrberg, professor i specialpedagogik, Stockholms universitet
- Carin Rosander, universitetsadjunkt, Nationellt centrum för svenska för invandrare och svenska som andraspråk, Stockholms universitet
- Richard Wahlund, professor i marknadsföring, Handelshögskolan Stockholm

För att övningarna ska hålla så hög kvalitet som möjligt har Kod-Knäckarna arbetat enligt följande metod:

- Det första utkastet till övningar togs fram av två universitetslektorer med inriktning på läs och skriv/specialpedagogik på lärarutbildningen vid Linné-universitetet i Kalmar.
- Övningarna granskades, justerades och utökades sedan av en arbetsgrupp bestående av tre mycket erfarna speciallärare och dyslexipedagoger.
- Därefter har ytterligare sex experter granskat och justerat övningarna och texterna.

Kriterierna som har använts vid granskandet har varit att:

- Övningarna ska vara utprovade för de 20 % av barnen som vid skolstart har svårigheter att knäcka läskoden, d.v.s. barn i sjuårsåldern.
- Övningarna ska bygga på forskning och/eller beprövad erfarenhet.
- Övningarna ska visa hur föräldrarna kan öva hemma med sitt barn för att stödja barnets språk- och läsutveckling i syfte att underlätta för barnen att knäcka läskoden.
- Övningarna ska gå att enkelt genomföra upprepade gånger i hemmet, och gärna i anslutning till vardagliga göromål.
- För varje övning ska det anges vad det är barnet tränar när man genomför just denna övning, så att föräldrarna i samtal med lärare kan avgöra vilka övningar som är speciellt bra för just deras barn.

Övningarna ska således täcka de områden som barn i riskzonen för dyslexi eller andra läs- och skrivsvårigheter speciellt behöver träna på.

Hjärnforskaren Martin Ingvar hänvisar ofta till en utredning som lades fram för den amerikanska kongressen där man betonar fem olika delar i effektiv läsinlärning. Denna utredning stämmer väl med svenska läsforskares syn och de områden som framhålls där är också de områden som framhålls i "Hitta läsningen!":

- Fonologisk medvetenhet
- Ljudträning för enskilda alfabetiska enheter
- Ett stort ordförråd
- Läsförståelse
- Flytande läsning

Övningarna har arbetats fram eller granskats i olika omgångar av i första hand följande personer:

- Bodil Andersson Rack, leg. logoped, läs- och skrivkonsult
- Elisabeth Frank, universitetslektor Linnéuniversitetet
- Eva Fylking, läs- och dyslexipedagog
- Katarina Herrlin, universitetslektor Linnéuniversitetet
- Anita Hildén, speciallärare, fil mag pedagogik
- Ingvar Lundberg, professor emeritus, psykologi Göteborgs universitet
- Mats Myrberg, professor specialpedagogik Stockholms universitet
- Carin Rosander, universitetsadjunkt svenska som andraspråk, Stockholms universitet
- Eva-Kristina Salameh, logoped, med dr, Universitetssjukhuset MAS Malmö
- Eva Sjölund, speciallärare
- Annili Sylvén, dyslexipedagog, speciallärare

Utöver dessa har även ett dussintal andra personer bidragit med sina kunskaper och erfarenheter.

Övningarna är inspelade hos vanliga barnfamiljer där barnen precis har knäckt läskoden eller är på väg att knäcka den. Vi har också valt att i filmen visa att hela familjen kan delta i lekarna och övningarna, även farmödrar och syskon. Inga av barnen som deltar i filmen har själva läs- och skrivsvårigheter. Vid urvalet av barn har vi beaktat genusaspekten och mångfaldsaspekten.

Läsinlärning för flerspråkiga barn

Filmen som vänder sig till föräldrar med annat modersmål än svenska har fått namnet "Läsinlärning för flerspråkiga barn". Denna text har i första hand tagits fram av Carin Rosander, doktorand och universitetsadjunkt i svenska som andraspråk vid Stockholms universitet. Carin har även mångårig erfarenhet som lågstadielärare i ett mångkulturellt område i Botkyrka utanför Stockholm.

Även informationen i "Läsinlärning för flerspråkiga barn" bygger på forskning som det finns konsensus runt och har granskats av experter på området, bland annat av Eva-Kristina Salameh, logoped, med dr vid Skånes universitetssjukhus i Malmö. Eva-Kristina har under många år arbetet med flerspråkiga barn, bland annat i Rosengård i Malmö, och är en av Sveriges främsta experter på området.

Att arbeta med översättningar är komplicerat eftersom det är svårt att som producent kunna kvalitetsgranska det färdiga resultatet när man inte själv behärskar språket. Översättningsbyråerna börjar ofta med att översätta det svenska materialet till engelska och skickar sedan den engelska texten vidare till översättning på andra språk till översättare som inte kan svenska. När en text översätts i flera led på detta sätt finns alltid risken att nyanser försvinner och att delar av informationen till och med förvanskas.

För att undvika detta har Kod-Knäckarna låtit en svensk expert på läsinlärning, Bodil Andersson Rack, översätta materialet till engelska i samarbete med en av Englands främsta experter på dyslexi, dr John Rack. På så sätt har Kod-Knäckarna kunnat kontrollera att den engelska översättningen är lika korrekt och håller lika hög kvalitet som den svenska. Därefter har den engelska texten skickats till översättningsbyrån för översättning till de övriga språken. När dessa texter sedan har kommit tillbaka har Kod-Knäckarna låtit sitt eget nätverk av personer med annat modersmål än svenska granska översättningarna mot den svenska texten för att se att budskapet går fram ordentligt. Därefter har texterna korrigerats och skickats för inläsning. De inlästa ljudfilerna har sedan lagts in i filmerna och därefter har filmerna skickats tillbaka till inläsarna för att se att allt har blivit rätt.

Kvalitetsaspekten

Arbetet med kvalitetsaspekten har varit mycket tids- och resurskrävande, men för Kod-Knäckarna har det varit av yttersta vikt att kunna leverera ett material av högsta kvalitet. Kvalitetsaspekten är viktig för att föräldrarna ska kunna känna tillit till att den tid de lägger ner på att öva med sina barn verkligen lönar sig, men också för att experterna som bidragit med sitt arbete ska känna att deras kunskap tagits

väl tillvara. Dessutom har det varit viktigt att väl förvalta de stöd projektet mottagit från stiftelser och fonder, genom att kunna leverera en produkt som håller högsta kvalitet.

UTVÄRDERING AV PROJEKTET

I den ideella föreningen Kod-Knäckarnas styrelse sitter bland andra Elisabeth Wohlfahrt. Förutom att Elisabeth Wohlfahrt är förälder till ett barn med läs- och skrivsvårigheter arbetar hon på företaget Netsurvey. Netsurvey har funnits sedan 1996 och arbetar med internetbaserade medarbetar- och kundundersökningar. De hantlar över 400 000 undersökningar per år, har 23 anställda och kunder i cirka 80 länder.

Tack vare Elisabeth Wohlfahrt åtog sig Netsurvey, till föreningens stora glädje, att genomföra hela enkätundersökningen för "Hitta läsningen!" helt ideellt!

505 personer som mottagit dvd:n av Kod-Knäckarna erbjöd sig att svara på enkäten. Trots flera påminnelser var det endast 223 personer som i slutänden verkligen besvarade enkäten. Anledningarna kan vara flera:

- Det kan finnas ett motstånd mot att stoppa in en dvd-skiva i sin dvd-spelare eller dator och titta på den bara för att svara på en enkät. Många kanske väntar med att se filmen tills de själva har användning för den eller är redo att visa den för någon annan.
- Många har kanske inte sett filmen själva utan lämnat den vidare till någon kollega eller speciallärare, utan att först titta på den. Vi tror att detta främst gäller skolledarna.
- En del kanske helt enkelt inte har tid att svara på en enkät när inbjudan kommer och därför skjuter upp det tills det blev försent.
- Några kanske känner sig obekväma med att lämna ut uppgifter om sig själva via internet.

Vilka skälen än må vara bedömer Netsurvey själva att Kod-Knäckarnas undersökning fått många svar i förhållande till andra nätundersökningar. Den genomsnittliga siffran på svarsfrekvensen för nätbaserade kundundersökningar av det här slaget är 30 %, och i förhållande till detta är Kod-Knäckarnas 45 % mer än godkänt. Inte heller bedömer Netsurvey att bortfallet har något med själva produkten att göra, och skall därför inte behöva påverka kvaliteten på svaren.

Av dem som svarat på enkäten var drygt 50 % skolpersonal, cirka 30 % anhöriga och cirka 20 % arbetade som fristående logopedier eller på resursenheter. Tyvärr har vi endast lyckats nå ett par procent modersmåslärare med enkäten, trots att vi delat ut drygt 50 dvd:er särskilt till modersmåslärare.

De som svarat på enkäten är dock oerhört positiva till dvd:n "Hitta läsningen!"

- I stort sett samtliga uppger att de förstår hur övningarna ska genomföras och vad som är syftet med varje övning.
- Drygt 80 % skulle absolut rekommendera materialet vidare till en kollega eller anhörig, medan ytterligare 15 % möjligen/kanske skulle göra det.
- Cirka 70 % tror absolut att övningarna kommer att hjälpa barnet att lära sig läsa lättare, och ytterligare 20 % tror att det är möjligt.
- Cirka 75 % tycker absolut att filmen skulle visas på föräldramöten i skolan, och ytterligare 15 % tycker att man möjligen/kanske ska göra det.
- Drygt 50 % tror absolut att barnet kommer att tycka att det är roligt att genomföra övningarna i hemmet, och ytterligare 45 % tror möjligen/kanske att barnet kommer att tycka det.
- 80 % av de anhöriga tycker absolut att råden som ges på dvd:n är genomförbara och ytterligare cirka 18 % tycker att de möjligen/kanske är genomförbara.
- Bland skolpersonalen anser cirka 75 % att råden absolut är genomförbara, medan ytterligare cirka 20 % tycker att de möjligen/kanske är genomförbara.

Att tolka enkätresultat är en vetenskap i sig, men vår erfarenhet säger oss att lärare ofta underskattar det arbete som föräldrar klarar av att genomföra i hemmet, och istället tycker att man ska lämna undervisningsarbetet till utbildade pedagoger. Därför tenderar lärare ofta att förhålla sig skeptiska till den här sortens material. Med tanke på detta är lärarnas positiva attityd till "Hitta läsningen!" förvånansvärt bra.

Föräldrar i sin tur har ofta väldigt pressade tidsscheman, och det är inte ovanligt att man som förälder därför gärna slår ifrån sig och lägger allt inlärningsansvar på skolan. Många föräldrar som själva har läs- och skrivsvårigheter kan också känna oro över om de verkligen kan klara av att hjälpa sina barn med läsinläringen. Även när det gäller anhöriga kan därför resultaten tolkas som mycket positiva.

Överlag kan vi se att fristående logopedier och resursenheter är de som är mest positiva till materialet. De är vana vid att arbeta som en fungerande länk mellan föräldrar och skola och kan därför lättast se vilken betydelse materialet kan få om det används på rätt sätt.

Här nedan har vi samlat upp några av alla de mängder av positiva kommentarer som lämnats i anslutning till enkäten:

- "Mycket bra att det kommer fram hur viktigt det är att både öva sitt modersmål och svenska - att språk kompletterar varandra" (skolpersonal)
- "Jättebra med informationen på andra språk än svenska. Hoppas det blir fler språk." (skolpersonal)
- "Jag skulle vilja använda den och visa för alla lärare i f-klass och åk 1 så de i sin tur skulle kunna tipsa föräldrar om hur de kan stötta sina barn med läsinläringen. Även fritidspersonal skulle kunna se den tillsammans för att då tillfälle ges göra övningarna med fritidsbarnen." (skolpersonal)
- "Jag önskar att detta kunde vara ett arbetsverktyg i skolan för lärarna." (anhörig)
- "Mycket bra att man poängterar att tiden i skolan inte räcker till utan att föräldern är en viktig del i barnets lästräning." (skolpersonal)
- "Jag är så glad att jag som förälder kan göra något för mitt barn. Och jag önskade att fler föräldrar vill ta chansen, för vi har en trevlig stund ihop som vi båda lär oss på. Och jag kommer att rekommendera det här materialet till fler." (anhörig)
- "Tack för en mkt användbar film. Att visa den på föräldramöte och sedan låna ut den till de föräldrar som önskar känns viktigt och utvecklande. Jag tror att även förskoleklassens föräldrar kan se den i ett förebyggande syfte, dvs göra dem medvetna om olika förhållningssätt och hur man kan leka med språket och läsningen. TACK!" (skolpersonal)
- "Det är spännande att prova nytt material och att föräldrarna kan ta del av en del av övningarna. Jag tror ju att man kan använda mycket till en del av särskoleeleverna. Värt att pröva!" (skolpersonal)
- "Positiv film, sonen har mått så dåligt över att inte kunnat läsa/skriva. Och 'virvelvinden'-övningen: Då skrattade han..." (anhörig)
- "Det är utmärkt att övningarna visas som film. Det är ett perfekt komplement till den lästa texten, såå lätt att förstå hur det ska gå till. TACK! för kopieringsunderlagen, klara att plasta in och använda. Det blir av!" (skolpersonal)
- "Ett bra material som jag kommer att använda i fortbildningssyfte med mina kollegor i år 4-6." (skolpersonal)
- "Ett mycket informativt material! Skulle spridas till förskoleklass och år ett lärare/klasslärare." (anhörig)
- "Ut med materialet till alla som arbetar med våra barn!" (anhörig)
- "Mycket genomtänkt och strukturerade uppgifter." (fristående logoped/resursenhet)
- "Kanonbra material! Man blir så sugen på att testa materialet på alla barnbarnen!" (fristående logoped/resursenhet)
- "Superbra, tack snälla för inspiration och kraft som dvd:n gav oss." (anhörig)
- "På frågan vem kan ha nytta av "Hitta läsningen" förutsätter jag att lärare/sociallärare redan arbetar så." (skolpersonal)
- "Rektorer behöver veta mer om dessa problem." (skolpersonal)

- "Dvd:n är mycket inspirerande och ger mycket bra exempel och handfasta råd för att jobba tillsammans med barnet. Jag önskar att jag eller någon av mina lärare fått se den på 70-talet. Det hade varit guld. Jag (pappa) har en lindrigare variant av dyslexi och har jobbat mycket med att lära mig skriva bättre och begripligare." (anhörig)
- "Det är en bra film att använda i både skola och i hemmet. Vid föreläsningar eller kurser är det lätt att glömma efter en tid. Filmen finns kvar och kan användas om och om igen." (skolpersonal)
- "Har en son med ADHD så detta har varit ett mycket bra komplement för oss för att få variation i inläringen." (anhörig)
- "Övningarna är helt genomförbara och kul både för barnet och den vuxne. Jag hade gärna lekt dessa lekar med mina egna barn." (anhörig)
- "Ja, så att föräldrar ser att de med "små" insatser kan göra stor skillnad och underlätta så att svårigheten inte behöver bli ett stort problem." (anhörig)
- "Har använt delar av materialet i en läsinlärningscirkel för färdiga lärare." (skolpersonal)
- "Materialet används på föräldramöten i Förskoleklass - åk 2. Föräldrar som har barn med läs- och skrivsvårigheter kan få låna hem materialet och titta hemma." (skolpersonal)
- "Jag har tittat på det själv med mina lärar-/rektorserfarenheter och ska visa det för fritidspedagoger i kommunen." (skolpersonal)
- "Min uppfattning är att materialet kan riktas till alla oavsett om föreliggande av läs- och skrivsvårigheter eller inte." (fristående logoped/resursenhet)
- "Absolut! alla övningarna är bra och de väcker intresse för skriven text. Att vuxna intresserar sig för sina barns läsning är superviktigt. Övningarna bidrar till detta." (fristående logoped/resursenhet)

Det Kod-Knäckarna även själva har uppmärksammat är att dvd:n redan visats på många föräldramöten och på fortbildningsdagar. När föreningen deltagit på mässor har det vid ett flertal tillfällen kommit fram lärare som sagt: "Den där är jättebra" Den visade vi på ett föräldramöte i förra veckan".

Kod-Knäckarna har också via mejl fått ta emot mycket beröm och glädjeyttringar för "Hitta läsningen!". Här följer några kommentarer:

"Proffsig, vederhäftig, medryckande, vacker, perfekt avvägning med en Bodil i högform" Ingvar Lundberg, prof emeritus psykologi Göteborgs universitet

"Har nu tittat på filmen och tycker den är fantastiskt fin. GRATTIS! Den är användbar på många sätt både i förskoleklass, åk1 - föräldramöten m.m. och för speciallärare i kontakt med föräldrar och för att höja medvetenheten om hur språk - läsinläring går till. Tänker även på assistenter, fritids etc. som är intresserade att hjälpa till med läsinläring, högläsning etc. Fint att även modersmål i förhållande till läsinläring finns med." Ewa Lundgren, utvecklingsansvarig Sigtuna kommun

”Det är verkligen ett bra material! Det är snyggt och tydligt utformat, och informationen till föräldrarna är viktig och fyller ett stort behov. Ni har verkligen lyckats bra!” Susanne af Sandeberg, FDB, Föräldraföreningen för dyslektiska barn

”Jag är mycket nöjd med vad ni har åstadkommit! Imponerande! Det är ett mångsidigt material. Här vid Pedagogiska fakulteten vid Åbo Akademi i Vasa håller jag bl.a. kurser för blivande speciallärare kring läsinlärning, läsa, skriva, läs- och skrivsvårigheter/dyslexi. Jag ser ju direkt att materialet även kan användas här bland studenterna också.” Kajsa Lindström, Universitetslärare, Åbo Akademi i Vasa

NÅGRA AVSLUTANDE KOMMENTARER

Inom ramarna för projektet har många människor arbetat ideellt. Till exempel har föreningens ordförande, föreningens styrelse och projektets referensgrupp arbetat helt utan ersättning. Utan detta ideella arbete hade projektet aldrig kunnat genomföras!

Projektet hade heller aldrig kunnat genomföras utan alla de stiftelser och fonder som bidragit ekonomiskt! Det är vår förhoppning att alla som så generöst bidragit till projektet tycker att Kod-Knäckarna har förvaltat deras bidrag väl.

Kontaktuppgifter:

Louise Belfrage, projektsamordnare
Ordförande, Kod-Knäckarna ideell förening
Louise.belfrage@telia.com
www.kodknackarna.se

Lotti Fred, projektledare
018-51 33 93, 070-468 28 85
Lotti.fred@gmail.com
www.kodknackarna.se